

Sygn. akt I C 731/13

Wyrok zaoczny w stosunku do pozwanych K. Ś. i R. Ś.

Dnia 21 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Monika Świerad

Protokolant : Karolina Łukasik

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2015 r. w Nowym Sączu

sprawy z powództwa Banku (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko J. Ś. (1), K. Ś., R. Ś., małoletniej P. Ś. reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego ojca J. Ś. (1)

przy interwencji ubocznej po stronie pozwanej (...) S.A. w S.

o zapłatę

I. zasądza na rzecz strony powodowej Banku (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie od pozwanych J. Ś. (1), K. Ś., R. Ś., P. Ś. kwotę 70.128,39 zł (siedemdziesiąt tysięcy sto dwadzieścia osiem złotych 39/100) z odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 25.09.2013r. do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych K. Ś., R. Ś. i P. Ś. do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku,

II. umarza postępowanie w zakresie kwoty 11.720,07 zł (jedenaście tysięcy siedemset dwadzieścia złotych 07/100) oraz żądania odsetek w wysokości 4 krotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 11.06.2013 roku do dnia 24.09.2013 roku,

III. punktowi I w stosunku do pozwanych K. Ś. i R. Ś. nadaje rygor natychmiastowej wykonalności,

IV. przyznaje ze środków Skarbu Państwa – Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu adwokat M. O. prowadzącej kancelarię adwokacką w N. przy ul. (...) wynagrodzenie w kwocie 4.428,00 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych 00/100) w tym VAT w kwocie 828,00 zł (osiemset dwadzieścia osiem złotych 00/100) za zastępstwo prawne pozwanego J. Ś. (1) z urzędu,

V. odstępuje od obciążania pozwanych kosztami postępowania.

Syn akt IC 731/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 21.08.2015 roku

Pozwem inicjującym przedmiotowe postępowanie strona powodowa Bank (...) S.A. wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych J. Ś. (1), K. Ś., R. Ś. i P. Ś. kwoty 81.848,46 zł wraz z dalszymi odsetkami w wysokości 4 krotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 11.06.2013 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego (k.1-3).

Uzasadniając pozew strona powodowa podniosła, że w dniu 31.01.2007 roku zawarła z J. Ś. (1) i jego żoną D. Ś. umowę kredytu budowlano hipotecznego nr (...) w kwocie 51.000 zł, zabezpieczonego hipotecznie na nieruchomości D. Ś.

obj. Kw (...). Pozwany J. Ś. (1) po śmierci żony w dniu 23.04.2009 roku zaprzestał terminowej spłaty kredytu, więc umowa kredytowa została mu wypowiedziana pismem z dnia 8.10.2009 roku. Strona powodowa zaznaczyła, że w następnych latach wielokrotnie wzywała pisemnie pozwanego do spłaty kredytu według ustalonych przez nią wyliczeń kapitału głównego odsetek umownych i karnych. Postanowieniem z dnia 20.04.2011 roku spadek po zmarłej D. Ś. nabyli J. Ś. (1) i małoletnie dzieci K. Ś., R. Ś. i P. Ś. każdy w 1/4 części. Strona pozwana zaznaczyła również, że powód wielokrotnie występował do niej z pismami, w których uznawał roszczenie, oświadczając, że je dobrowolnie spłaci z czego się nie wywiązał. Do dnia wniesienia pozwu pozwany J. Ś. (1) nie spłacił objętej żądaniem kwoty ani nie podpisał porozumienia.

Strona powodowa na rozprawie w dniu 13.12.2013 r (k. 70) ograniczyła żądanie pozwu do kwoty 81.464,42 zł z należnymi odsetkami jak w pozwie od dnia 05.08.2013 roku do dnia zapłaty.

Pozwany J. Ś. (1) działając imieniem własnym oraz małoletnich dzieci P. i R. Ś. wniósł ostatecznie o oddalenie powództwa (k. 90-92 k. 169-172).

Pozwany nie kwestionował zawartej ze stroną powodową umowy. Wniósł o zawiadomienie o toczącym się postępowaniu ubezpieczyciela spłaty z umowy kredytowej (...) S.A. w S.. Podał, że z uwagi na schorzenia kardiologiczne, przejście na rentę i śmierć żony zaprzestał spłaty rat kredytu. Pozwany podniósł jednak zarzut przedawnienia w części dotyczącej żądania strony powodowej odsetek umownych i karnych, które jako świadczenia okresowe przedawniają się z upływem 3 lat od dnia wymagalności. Zdaniem pozwanego strona powodowa z uwagi na datę złożenia pozwu może dochodzić odsetek jedynie za okres nieprzedawniony tj. od dnia 11.06.2010 roku. Zdaniem pozwanego przedawniona jest również należność główna, gdyż do wypowiedzenia umowy kredytowej doszło 19.11.2009, a zatem roszczenie uległo przedawnieniu jako związane z prowadzoną przez stronę powodową działalnością gospodarczą w dniu 18.11.2012 - roku po upływie 3 lat. Dla zasadności tego zarzutu nie ma znaczenia wydanie przez stronę pozwaną (...) w dniu 22.10.2010 roku, gdyż nie jest to tytuł, korzystający z powagi rzeczy osądzonej, nie został zaopatrzony w klauzulę wykonalności przeciwko pozwanemu. Pozwany J. Ś. (1) podniósł również, że naliczenie odsetek karnych oraz postępowanie banku polegające na zaliczeniu wpłat pozwanego w pierwszej kolejności na odsetki karne należy traktować jako wyzysk określony w art. 388 par 1 k.c., a w przeciwnym wypadku pozwany powołał się na art. 58 par 2 kc. Zdaniem pozwanego stosowany przez powoda sposób naliczania odsetek oraz doprowadzanie do zwiększenia wierzytelności o niemal 100%, w krótkim okresie czasu, w kontekście sytuacji życiowej pozwanego stanowi nadużycie zasad współżycia społecznego. Zdaniem pozwanego zawarta umowa naruszała zasadę ekwiwalentności świadczeń i przewidywała rażącą dysproporcję świadczeń stron, co stanowi wyraz nadużycia szczególnej funkcji banku jako profesjonalisty mającego przewagę nad klientem indywidualnym. Zdaniem pozwanego w rozpatrywanej sprawie zostały naruszone zasady współżycia społecznego odnośnie sposobu naliczania i wysokości odsetek karnych.

Interwenant uboczny (...) S.A. po stronie pozwanej (k.122-125 i k. 182-183) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia na rzecz interwenienta ubocznego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych od powoda. Interwenant uboczny zakwestionował wysokość dochodzonej kwoty i sposób jej obliczenia oraz podniósł zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia w całości. Interwenant zaznaczył, że strona powodowa naliczyła odsetki od odsetek przed wytoczeniem powództwa. Przepis art. 482 par 2 k.c. odnosi się tylko do pożyczek długoterminowych, a nie jak w przedmiotowej sprawie umów kredytowych. Zdaniem interwenienta zasadny jest też zarzut przedawnienia, gdyż pozwany nie podpisał porozumienia co do spłaty zadłużenia. Za uznanie roszczenia nie może być traktowane pismo z dnia 9.09.2010 roku. Z pism pozwanego nie wynika, która kwota miała być przedmiotem uznania. Pozwany milczał na temat odsetek umownych i karnych. Nawet gdyby przyjąć, że pisma pozwanego mogą stanowić podstawę uznania niewłaściwego, to może być to uznanie ograniczone do wysokości części niespłaconego kredytu, bez odsetek karnych i umownych.

Pismem z dnia 7.07.2014 roku (k.174-176) strona powodowa podniosła, że zarzut przedawnienia jest bezzasadny, gdyż powód uznał roszczenie. Ponadto umowie kredytowej nie można zarzucić w żadnym stopniu naruszenia zasad współżycia społecznego. Naliczanie odsetek za zwłokę powodowy bank rozpoczął w sytuacji zaprzestania spłaty

kredytu zgodnie z par 26 i 27 umowy. Wysokość odsetek nie przekracza unormowań z art. 359 kc. Zdaniem strony powodowej pozwany nie wskazał też konkretnie zasady współzycia społecznego, która została naruszona. Pozwany zawierając umowę przyjął na siebie odpowiedzialność za spłatę zadłużenia w długoletnim okresie. Nie wykazał w żaden sposób jakie działania strony powodowej były sprzeczne z gospodarczym przeznaczeniem prawa a także naruszały zasadę ekwiwalentności świadczeń.

Pismem z dnia 1.10.2014 roku strona powodowa ograniczyła żądanie do kwoty 81.464,42 zł z odsetkami w wysokości 4 krotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 14.09.2013 roku do dnia zapłaty (k. 195-196).

Pismem z dnia 12.12.2014 roku (k. 215-218) strona powodowa ograniczyła żądanie do kwoty 75.628,39 zł z odsetkami w wysokości 4 krotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 25.09.2013 roku do dnia zapłaty. Strona powodowa podała, że wyciąg z ksiąg bankowych załączony do pozwu zawierał błędne kwoty wyliczonych odsetek oraz zadłużenia.

Pismem z dnia 2.06.2015 roku strona powodowa ponownie ograniczyła żądanie pozwu do kwoty 70.128,39 zł z odsetkami w wysokości 4-krotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 25.09.2013 roku do dnia zapłaty (k. 418).

Pozwany K. Ś. mimo doręczenia pozwu i wezwań na rozprawy nie zajął stanowiska. Także pozwany R. Ś., który uzyskał pełnoletniość w trakcie trwania przedmiotowego postępowania, nie zajął samodzielnie stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 31.01.2007 roku została zawarta umowa kredytowa nr (...) między przedstawicielami strony powodowej Banku (...) S.A. a D. Ś. i J. Ś. (1). Bank udzielił kredytobiorcom kredytu w wysokości 51.000 zł z terminem spłaty do 20.01.2022 roku z przeznaczeniem na sfinansowanie budowy budynku mieszkalnego jednorodzinne w Z. na dz. 2040/1 i 2039/2. Według par 6 umowy bank był uprawniony do pobrania odsetek za okres od dnia powstania zadłużenia do dnia poprzedzającego spłatę kredytu. Zabezpieczeniem udzielonego kredytu według par 10 umowy była hipoteka zwykła w kwocie 51.000 zł oraz hipoteka kaucyjna do wysokości 100% udzielonego kredytu ustanowiona na kredytowanej nieruchomości obj KW (...). Bank miał prawo wypowiedzieć umowę kredytową w całości lub części z 30-dniowym okresem wypowiedzenia m.in. w przypadku niezapłacenia przez kredytobiorcę w określonych w umowie terminach pełnych rat kredytowych za co najmniej dwa pełne okresy płatności, po uprzednim wezwaniu kredytobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania - par 25 pkt 1 ust 1 a umowy. Kredytobiorca zobowiązał się do spłaty całego zadłużenia najpóźniej do następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia - par 25 pkt 3. Według par 26 pkt 1 umowy w przypadku braku na rachunku środków, które mogły zostać pobrane na spłatę zadłużenia w terminach określonych w umowie lub braku spłaty następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia, powstałe zadłużenie traktowano jako zadłużenie przeterminowane, w tym kwota kapitału jako kapitał przeterminowany. Od kapitału przeterminowanego Bank mógł pobrać odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP. Odsetki naliczono od dnia powstania zadłużenia przeterminowanego do dnia poprzedzającego jego spłatę - par 26 pkt 2. Od dnia złożenia w sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez bank (...) lub od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności, Bank miał prawo pobrać odsetki w wysokości określonej w pkt 2 od całości zadłużenia przeterminowanego (tj. kapitału przeterminowanego, odsetek, i należnych bankowi prowizji i opłat bankowych) – par 26 pkt 3. Według par 27 umowy Bank miał prawo zaliczyć spłaty należności na koszty windykacji, opłaty i upomnienia, prowizje i opłaty bankowe, odsetki od kapitału przeterminowanego lub od zadłużenia przeterminowanego, wymagalne odsetki za okresy obrachunkowe, kapitał przeterminowany, kapitał. Kredytobiorca J. Ś. (1) wyraził zgodę na objęcie ochroną ubezpieczeniową (...) Spłaty Kredytu na Wypadek U. Pracy, Czasowej Niezdolności do Pracy lub śmierci w Następstwie Nieszczęśliwego Wypadku - par 38 umowy. Umowa ubezpieczenia Kredytu została zawarta z (...) S.A. w S.. Według par 9 ust 1 Warunków (...) Spłaty Kredytu Mieszkaniowego na Wypadek U. Pracy, Czasowej Niezdolności do Pracy lub śmierci w następstwie nieszczęśliwego wypadku dla (...) Banku (...) S.A. w przypadku wystąpienia czasowej niezdolności do pracy ubezpieczonego świadczenie ubezpieczyciela równe jest kwocie rat kapitałowo-odsetkowych należnych z tytułu

zawartej umowy przez ubezpieczonego umowy kredytowej i wypłacane jest miesięcznie w wysokości odpowiadającej kwocie każdej kolejnej miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej w terminie ich płatności, przypadających do zapłaty po 60 kolejnych dniach nieprzerwanej czasowej niezdolności do pracy ubezpieczonego.

(dowód: umowa kredytowa nr (...) z aneksami k. 36-49 i k. 132-143, warunki ubezpieczenia spłaty kredytu k. 144-150)

W dniu 23.04.2009 roku z N. zmarła D. Ś., żona J. Ś. (2) i matka pozwanych R., K. i P. Ś..

(dowód: kserokopia skróconego aktu zgonu k. 30)

Pozwany w związku z trudną sytuacją zawodową, rodzinną i zdrowotną po śmierci żony, koniecznością opieki nad małoletnimi dziećmi, zaprzestał regularnego spłacania kredytu. Nie posiadał wówczas zatrudnienia, gdyż rozpoznano u niego kardiomiopatię, wymagającą wszczepienia defibrylatora serca. Choroba spowodowała niemożność wykonywania pracy fizycznej, którą trudnił się przed wykryciem schorzenia. Pracował na terenie Irlandii. Orzeczeniem z dnia 8.04.2010 roku (...) do Orzekania o Niepełnosprawności uznał pozwanego J. Ś. za niepełnosprawnego w stopniu umiarkowanym do 30.04.2014 roku

(dowód: zaświadczenie o stanie zdrowia k. 94-95, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 8.04.2010 roku k. 151, dokumentacja dotycząca zagranicznego zatrudnienia J. Ś. k. 201-206, wezwania do zapłaty k. 423-425)

Wobec braku regularnych spłat rat pismem z dnia 8.10.2009 roku strona powodowa wypowiedziała J. Ś. (1) umowę kredytową, wskazując, że umowa zostanie rozwiązana zgodnie z postanowieniami umownymi w terminie 30 dni od daty otrzymania wypowiedzenia przez pozwanego. Wypowiedzenie to pozwany otrzymał w dniu 19.10.2009 r. Już w piśmie z dnia 6.11.2009 roku pozwany J. Ś. (1) zwracał się z prośbą do strony powodowej o umożliwienie spłaty całego przeterminowanego zadłużenia do dnia 20.11.2009 roku. W piśmie z dnia 8.03.2010 roku prosił o wstrzymanie płatności rat do czasu leczenia choroby. Pozwany deklarował spłatę kredytu po podjęciu pracy.

(dowód: pismo J. Ś. z dnia 6.11.2009 k. 33, wypowiedzenie umowy kredytowej z dnia 8.10.2009 roku k. 34 z dowodem odbioru k. 35, pismo J. Ś. z dnia 8.03.2010 r. k. 177)

Pismem z dnia 22.02.2010 roku strona powodowa wezwała J. Ś. (1) do zapłaty kwoty 49.489,46 zł, z tytułu zadłużenia kredytowego, w tym 47.776,92 kapitału, 1692,54 zł odsetek i 20 zł kosztów monitu.

(dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 22.02.2010 roku z dowodem odbioru k. 31-32)

Postanowieniem z dnia 29.04.2011 roku Sąd Rejonowy w Nowym Targu stwierdził, że spadek po D. Ś. zmarłej 23.04.2009 roku nabyli z mocy ustawy mąż J. Ś. (1) oraz małoletnie dzieci: K. Ś., R. Ś., P. Ś. po 1/4 części.

(dowód: postanowienie z dnia 29.04.2011 roku do sygn. I Ns 2/11 k. 27, pismo z dnia 29.04.2011 roku k. 28-29)

Po zakończeniu postępowania o stwierdzeniu nabycia spadku po zmarłej D. Ś. pozwany J. Ś. (1) występował do Sądu Opiekunczego celem uzyskania zgody na wynegocjowanie warunków porozumienia spłaty zadłużenia kredytowego imieniem małoletnich dzieci. Sąd Opiekunczy w N. dopiero postanowieniem z dnia 26.02.2014 roku zezwolił J. Ś. (1) na zawarcie porozumienia ze stroną powodową imieniem małoletnich dzieci R. i P., dotyczącego spłaty zadłużenia z kredytu nr (...).

(dowód: pismo J. Ś. z dnia 20.02.2013 k. 19-20, postanowienie z dnia 26.02.2014 roku k. 199)

Pozwany J. Ś. (1) w związku z monitami i wezwaniami do zapłaty otrzymywanymi od strony powodowej już od 2010 roku wielokrotnie podejmował z jej przedstawicielami rozmowy w sprawie zawarcia ugody co do spłaty zadłużenia. Zwracał się również pisemnie szczególnie z prośbami o rozłożenie zobowiązania na raty w związku z trudną sytuacją życiową i zdrowotną. Prośby o zawarcie porozumienia pozwany pisemnie przedstawiał stronie powodowej w we wrześniu 2010 roku i lutym 2012 roku. W piśmie z dnia 9.09.2010 roku wyrażał gotowość spłaty zobowiązania kredytowego w kwocie 500 zł miesięcznie, a w piśmie z dnia 27.02.2012 roku wyrażał gotowość spłaty zobowiązania

kredytowego w kwocie 1000 zł do 30 - tego każdego miesiąca. Deklarował też chęć spłacenia całego kredytu w przypadku poprawy sytuacji finansowej.

Strona powodowa początkowo w 2010 roku uzależniała zawarcie porozumienia od dokonania przez pozwanego jednorazowej wysokiej wpłaty. W marcu 2013 roku zaproponowała jednak pozwanemu J. Ś. (1) nowe warunki spłaty. Proponowała rozłożenie zadłużenia na 36 rat po 500 zł. J. Ś. (1) miał jednak problem ze zgromadzeniem regularnie ustalonych sum. Zadłużenie spłacał tylko częściowo i nie terminowo.

(dowód: pismo (...) z dnia 26.03.2013 roku k. 14, projekt porozumienia k. 15, pismo (...) z dnia 20.06.2012 r. k. 21 z dowodem doręczenia k. 22, pismo J. Ś. z dnia 27.02.2012 roku k. 23, pismo (...) z dnia 19.10.2010 roku k. 24, pismo J. Ś. z dnia 9.09.2010 roku k. 25-26)

Pozwany J. Ś. (1) na poczet spłaty kredytu (...) wpłacił:

1. w dniu 1.02.2012 roku -500 zł,
2. w dniu 2.03.2012 roku 500 zł,
3. w dniu 24.04.2012 roku -500 zł,
4. w dniu 12.06.2012 roku -500 zł,

(dowód: pismo (...) z dnia 20.06.2012 r. k. 21 z dowodem doręczenia k. 22 , wydruki bankowe k. 107-117)

Po wniesieniu pozwu pozwany J. Ś. dokonał wpłat

1. w dniu 14.06.2013 kwoty 500 zł.
2. w dniu 31.07.2013 kwoty 500 zł.
3. w dniu 26.08.2013 kwoty 500 zł
4. w dniu 9.10.2013 r. kwoty 500 zł.
5. w dniu 4.11.2013 r. kwoty 500 zł.
6. w dniu 26.05.2014 r. kwoty 500 zł.
7. w dniu 11.06.2014 r. 500 zł.
8. w dniu 29.07.2014 roku kwoty 500 zł.

Łącznie wpłacił 3.500 zł. Cała ta kwota została zaliczona przez stronę powodową na spłatę odsetek karnych należnych od dnia 11.06.2013 roku do 13.09.2013 roku.

9. W dniu 24.11.2014 roku pozwany dokonał wpłaty kwoty 1000 zł, która zgodnie z porozumieniem zaliczono na kapitał.

(dowód: wyciąg z rachunku k. 197-198, decyzja Dyrektora (...) k. 219)

Pozwany J. Ś. (1) dokonywał dalszych wpłat, w dniu 31.12.2014 roku wpłacił 1000 zł, w dniu 28.01.2015 roku kwotę 500 zł, w dniu 23.02.2015 roku 1000 zł w dniu 24.03.2015 roku kwotę 1000 zł, w dniu 24.04.2015 roku kwotę 1000 zł, w czerwcu 2015 roku kwotę 1000 zł. Według ustnego porozumienia kwoty wpłacone przez J. Ś. (1) zaliczono na poczet kapitału.

(okoliczność niesporna)

Pozwany J. Ś. (1) zwracał się do (...) S.A. z informacją o zaistnieniu szkody i prośbą o wypełnienie warunków ubezpieczenia tj. o wypłatę świadczenia z tytułu czasowej niezdolności do pracy. Ubezpieczyciel w korespondencji pisemnej z pozwanym odmówił jednak zapłaty.

(dowód: pismo ubezpieczyciela z dnia 6.07.2010 roku k.96-97 i k. 152-153, pismo ubezpieczyciela z dnia 18.10.2010 roku k. 154)

Według wyciągu z ksiąg banku na dzień 11.06.2013 roku zadłużenie J. Ś. (1) i spadkobierców po zmarłej D. Ś. z tytułu umowy nr (...) wynosiło 81.848,46 zł z czego kapitał 47.776,92 zł, odsetki umowne od 30.06.2009r. do 18.01.2010r. - 8.062,79 zł, odsetki karne za okres od 30.06.2009r. do 10.06.2013r. - 26.008,75 zł. Ten wyciąg bankowy zawierał jednak błędne dane, co strona powodowa przyznała precyzując pozew. Strona powodowa w grudniu 2014 roku zweryfikowała wyciąg z ksiąg banku z dnia 11.06.2013 podając, że zobowiązanie pozwanych wynosi w sumie 77.012,43 zł z czego 47.776,92 zł stanowił kapitał, 740,95 zł odsetki umowne za okres od 30.10.2009r. do 17.01.2010r., odsetki karne w kwocie 28.494,56 zł za okres od 28.10.2010r. do 10.06.2013r.

(dowód: wyciąg z ksiąg banku z dnia 11.06.2013 roku k. 4, częściowo zeznania świadka R. O. k. 214 0:2:52, pismo procesowe strony powodowej k. 215-216, zweryfikowany wyciąg z ksiąg banku z dnia 11.06.2013 r. k. 220, wykaz naliczonych odsetek k. 218, decyzja Dyrektora (...) k. 219, wydruki bankowe k. 221-224)

W dniu wypowiedzenia umowy kredytowej tj. 8.10.2010 roku pozwani zalegali ze spłatą rat kapitałowych w kwocie 1155,11 zł oraz ze spłatą odsetek umownych w kwocie 199,35 zł. Kapitał pozostały do spłaty w dniu 8.10.2009 roku wynosił 48.541,73 zł (51.000- 2.458,27 zł).

Na dzień skutecznego wypowiedzenia umowy według banku na 18.01.2010 roku kwota pozostała do spłaty kapitału wynosiła 47.776,92 zł (51.000 - 3223,08 zł). Kwota niespłaconych odsetek umownych wynosiła 609,65 zł + 122,29 zł. Odsetki karne do 18.01.2010 roku wynosiły w sumie 160,06 zł. Odsetki karne za okres od 18.01.2010r. do 10.06.2013r. wynosiły 35.925,59 zł.

Zmodyfikowane objęte pozwem zadłużenie pozwanych na dzień 10.06.2013 roku wynosiło 75.628,56 zł.

(dowód: opinia biegłej T. P. z dokumentacją udostępnioną przez bank k. 253-326 i k. 336-350 i k. 363-375, opinia uzupełniająca k. 406-408, ustna opinia uzupełniająca k. 433 0:3:04)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zalegającej w aktach tej sprawy, nie budzącej wątpliwości. Okoliczności zawarcia umowy, braku spłaty zadłużenia przez J. Ś. (1) były między stronami bezsporne.

Wobec rozbieżności w naliczeniu zadłużenia pozwanych przez stronę powodową w wyciągach bankowych okoliczności te na ich wniosek zostały poddane weryfikacji biegłego księgowego zgodnie z postanowieniami umowy. Biegły księgowy T. P. (2) dokonała szczegółowej analizy i zweryfikowała wyliczenia zadłużenia pozwanych powstałe w związku z zawartą umową kredytową. Opinię tą Sąd uznał za rzeczową i fachową oraz precyzyjną. Biegła dysponując dokumentacją bankową oraz postanowieniami umowy kredytowej dokonała stosownego przeliczenia zadłużenia. W opinii uzupełniającej dokonała korekty według zarzutów strony powodowej i odniosła się do pozostałych zarzutów wyczerpująco. Sąd rozstrzygając tą sprawę oparł się na pierwszym sposobie przedstawionym przez biegłą w opiniach, gdyż został oparty na postanowieniach umowy. Drugi sposób wyliczenia zadłużenia pozwanych biegła oparła natomiast na harmonogramie spłat przedstawionym D. i J. Ś. (1) do umowy. Sposób ten zdaniem Sądu był obciążony niedokładnościami wynikającymi m.in. ze zmiany stóp oprocentowania kredytu i zmianami harmonogramów, które w trakcie każdej umowy kredytowej następują. Ponadto jak biegła podkreśliła drugi wariant był obliczany dla założeń hipotetycznych.

Zeznania świadka R. O. Sąd uznał za częściowo wiarygodne. Świadek znał sposób naliczenia zobowiązania pozwanych, gdyż jako pracownik strony powodowej był zorientowany w sytuacji częściowej spłaty zadłużenia kredytowego przez J. Ś. (1) oraz sposobie naliczenia pozostałego zadłużenia. Świadek znał postanowienia umowy kredytowej, nie rozróżniał jednak momentu możliwego naliczenia odsetek karnych od całego przeterminowanego zadłużenia, skoro nie został złożony do sądu wniosek o nadanie klauzuli wykonalności na (...) a pozew o zapłatę skierowano do sądu dopiero w 2013 roku.

Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny na okoliczność stanu zdrowia pozwanego, o zwrócenie się do pracodawcy pozwanego J. Ś. (1) w Irlandii celem uzyskania informacji na okoliczność okresu zatrudnienia pozwanego J. Ś. (1) a w szczególności czy w dniu 31 stycznia 2007 roku był pracownikiem - k. 208. Okoliczności wynikające z tezy dowodowej nie miały zasadniczego znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Dotyczą kwestii pobocznej dla tego postępowania tj. spełnienia warunków umowy ubezpieczenia spłaty zobowiązania kredytowego zwartej przez pozwanego z interwenientem ubocznym. Przeprowadzanie tych dowodów zmierzało jedynie do przewłoki postępowania.

Sąd zważył co następuje :

Powództwo podlega uwzględnieniu.

W pierwszej kolejności należało się odnieść do podniesionego przez pozwanych i interwenienta ubocznego zarzutu przedawnienia roszczenia głównego i odsetek, który zdaniem Sądu nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W przedmiotowej sprawie znajdzie zatem zastosowanie - do roszczenia wynikającego z umowy kredytowej związanej z prowadzoną przez stronę powodową działalnością gospodarczą - roszczenia głównego jak i świadczeń okresowych w postaci odsetek, termin przedawnienia 3 letni.

Jak wynika z dokumentów zalegających w przedmiotowej sprawie do wypowiedzenia umowy kredytowej doszło z dniem 19.11.2009 roku. Trzy letni okres przedawnienia mijał zatem w dniu 18.11.2012 roku. Samo wydanie przez stronę powodową (...) nie przerwało biegu przedawnienia zgodnie z art. 123 par 1 k.c., niemniej jednak pozwany J. Ś. (1) w ocenie Sądu uznał roszczenie wynikające z zawartej ze stroną powodową umowy, przesyłając do niej liczne pisma z prośbami o rozłożenie na raty zobowiązania wynikającego z tej umowy oraz rozważenie jego trudnej sytuacji finansowej po śmierci żony i przebytej chorobie, zatem nastąpiła przerwa biegu przedawnienia. Według art. 123. § 1 pkt 2 kc. bieg przedawnienia przerywa się przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje. Powód nie dokonał uznania właściwego przez złożenie wyraźnego jednostronnego oświadczenia woli o uznaniu długu. Uznał jednak dług kredytowy w sposób niewłaściwy, a przy uznaniu niewłaściwym chodzi o wyraz świadomości samego zobowiązanego. Sąd Najwyższy podkreśla, że dla skuteczności uznania niewłaściwego nie jest wymagane istnienie po stronie zobowiązanego zamiaru wywołania skutku prawnego w postaci przerwania biegu przedawnienia. Istotne jest, zdaniem SN, by „zachowanie zobowiązanego mogło uzasadniać przekonanie osoby uprawnionej, iż zobowiązany jest świadom swojego obowiązku (...)” (wyrok z dnia 25 marca 2010 r., I CSK 457/09, LEX nr 653955, podobnie wyrok SN z dnia 16 lutego 2012 r., III CSK 208/11, LEX nr 1162688, w którym SN przeciwstawił uznanie zrzeczeniu się korzystania z zarzutu przedawnienia). Uznanie jest traktowane jako przejaw lojalności dłużnika, dzięki któremu wierzyciel może oczekiwać dobrowolnego spełnienia świadczenia, co z kolei zapobiega wytaczaniu niepotrzebnych procesów (tak wyrok SN z dnia 11 sierpnia 2011 r., I CSK 703/10, LEX nr 898249). Oświadczeniu wiedzy nie towarzyszy zamiar ani nawet świadomość wywołania skutków prawnych, dlatego przerwanie biegu przedawnienia następuje z mocy ustawy.

Zdaniem Sądu analiza pism pozwanego J. Ś. (1) kierowanych do strony powodowej wskazuje na jego świadomość konieczności spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z zawartej umowy kredytowej w tym odsetek (pismo powoda z dnia 27.02.2012 roku k. 23 i z dnia 9.09.2010 roku k. 26), wbrew twierdzeniem interwenienta ubocznego. W piśmie z dnia 9.09.2010 roku k. 26 powód podkreślał, że jeżeli jego sytuacja finansowa się poprawi to będzie chciał spłacić

całość kredytu jak najwcześniej. Podkreślenia przy tym wymaga, że w pojęciu kredytu wobec treści zawartej przez strony umowy mieściła się kwota należności głównej, odsetek umownych i karnych, których na etapie pertraktacji przedsądowych stron pozwany J. Ś. (1) nie kwestionował, podkreślając jedynie prośby o rozłożenie na raty całego zobowiązania.

Zdaniem Sądu nie zasługiwały również na aprobatę zarzuty pozwanego dotyczące wyzysku w kontekście przewidzianych w umowie zasad naliczania odsetek karnych. Według art. 388 § 1 kc jeżeli jedna ze stron, wyzyskując przymusowe położenie, niedołośćwo lub niedoświadczenie drugiej strony, w zamian za swoje świadczenie przyjmuje albo zastrzega dla siebie lub dla osoby trzeciej świadczenie, którego wartość w chwili zawarcia umowy przewyższa w rażącym stopniu wartość jej własnego świadczenia, druga strona może żądać zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, może ona żądać unieważnienia umowy. Uprawnienia powyższe wygasają z upływem lat dwóch od dnia zawarcia umowy (§ 2).

Przede wszystkim pozwany nie może skorzystać z uprawnień wynikających z tego przepisu z uwagi na upływ 2-letniego okresu od dnia zawarcia umowy. Dwuletni termin do żądania modyfikacji lub unieważnienia umowy, przewidziany w art. 388 § 2 k.c., jest terminem zawitym (prekluzyjnym), ze względu na skutek jego upływu w postaci wygaśnięcia uprawnień. Nie mają tu zatem zastosowania art. 117 i n. k.c. Termin ten liczony jest od dnia zawarcia umowy. Powództwo wytoczone po upływie tego terminu podlega oddaleniu, a upływ tego terminu sąd zobowiązany jest uwzględnić z urzędu (por. C. Żuławska (w:) Komentarz..., s. 154; Z. Radwański, Zobowiązania..., s. 124; A. Rembieniński (w:) Kodeks..., s. 337; W. Popiołek (w:) Kodeks..., s. 828; P. Machnikowski (w:) Kodeks..., s. 634; F. Błahuta (w:) Kodeks..., s. 928).

Ponadto w ocenie Sądu nie zostały spełnione przesłanki z art. 388 §1 k.c. W orzecznictwie zaprezentowano pogląd, że przyjęcie wyzysku w rozumieniu art. 388 k.c. wymaga wykazania - poza samą rażąco dysproporcją świadczeń stron - także pozostałych przesłanek wyzysku, tj. szczególnej sytuacji strony wyzyskanej (jej przymusowe położenie, niedołośćwo lub niedoświadczenie) i świadomość tego stanu rzeczy strony wyzyskującej. Co więcej, art. 388 § 1 k.c. zakłada określoną sekwencję (kolejność) zgłoszenia przewidzianych w tym przepisie roszczeń - por wyrok SN z dnia 14.01.2010 IV CSK 432/09 LEX nr 564991. Przymusowe położenie występuje, gdy strona znajduje się w takich warunkach materialnych, osobistych lub rodzinnych, które zmuszają do zawarcia umowy nawet bez ekwiwalentności świadczeń (za wszelką cenę) oraz nie pozwalają na swobodne pertraktacje. Stan niedośćwa należy rozumieć jako bezradność, niemożliwość przewyciężenia przeszkód na skutek braku sił fizycznych lub psychicznych, a niedoświadczenie jako brak ogólnego doświadczenia życiowego, bądź jako brak doświadczenia w określonego rodzaju przedsięwzięciach - por wyrok SN z dnia 17.09.2005 V CK 191/05 wyrok SN LEX nr 407057. Pozwany J. Ś. (1) powoływał się jedynie na wyzysk w kontekście zasad naliczania odsetek karnych oraz postępowania banku polegającego na zaliczaniu jego wpłat w pierwszej kolejności na odsetki karne. W żaden sposób nie wykazał na czym miał polegać stan jego niedośćwa i bezradności oraz przymusowe wykorzystanie położenia w chwili zawierania spornej umowy kredytowej.

W dalszej kolejności należało się odnieść do zarzutu pozwanego J. Ś. (1) dotyczącego oceny spornej umowy w kontekście art. 58§ 2 kc. tj. ochrony klienta indywidualnego wobec profesjonalisty. W sytuacji gdy brak będzie wystąpienia przesłanek wyzysku - nie można wykluczyć oceny określonej umowy w świetle art. 58 § 2 k.c. (wyrok SN z dnia 8 października 2009 r., II CSK 160/09, LEX nr 529679). W orzecznictwie wyrażono również pogląd, że wyzysk, jako element niedozwolonej treści czynności prawnej, jest zawsze sprzeczny z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Nie działa jednak zasada, że przepis szczególny wyłącza przepis ogólny (lex specialis derogat legi generali), lecz alternatywnie - nie kumulatywnie stosuje się obie normy prawne (art. 58 § 2 k.c. albo art. 388 k.c.), np. upłynął termin 2-letni z art. 388 § 2 k.c., można powołać się na nieważność bezwzględna (art. 58 § 2 k.c. - M. Niedośpiał, Głosa do wyroku SA w Warszawie z dnia 18 czerwca 1998 r., I ACa 178/98, OSA 2001, z. 7-8, poz. 125).

Zdaniem Sądu umowa kredytowa łącząca strony nie jest sprzeczna z w/w przepisem z uwagi na zasady współzycia społecznego. Trzeba podkreślić, że sama nieekwiwalentność świadczeń (nawet znaczna), że nie może być per se uznana za sprzeczną z zasadami współzycia społecznego. Sprzeczność taka zachodzić może wyłącznie w wypadkach

jaskrawego, rzucającego się w oczy pokrzywdzenia jednej ze stron. Z zasad współzycia społecznego wynika, że umowa wzajemna powinna po obu stronach stwarzać równorzędne warunki jej realizacji. W ramach wyrażonej w art. 353(1) k.c. zasady swobody umów mieści się również przyzwolenie na faktyczną nierówność stron, która może się wyrażać nieekwiwalentnością ich wzajemnej sytuacji prawnej. Nieekwiwalentność ta stanowiąc wyraz woli stron nie wymaga, co do zasady, wystąpienia okoliczności, które by ją usprawiedliwiały. Strony tj. powodowy bank i pozwany J. Ś. (2) wraz z żoną w sposób swobodny określili warunki umowy. Paragraf 26 umowy zdaniem Sądu nie jest sprzeczny z zasadami współzycia społecznego. Umożliwił on bowiem w pkt 1 w przypadku braku na rachunku środków, które mogą zostać pobrane na spłatę zadłużenia w terminach spłat określonych w niniejszej umowie lub braku spłaty następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia, powstałe zadłużenie taktować jest jako zadłużenie przeterminowane, w tym kwotę kapitału/ratę kapitałowa jako kapitał przeterminowany. W punkcie 2 strony ustaliły, że od kapitału przeterminowanego pobiera się odsetki czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP. Odsetki są naliczane od dnia powstania zadłużenia przeterminowanego do dnia poprzedzającego jego zapłatę z zastrzeżeniem ust 3. Od dnia złożenia w sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez bank (...) lub od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności Banku z tytułu umowy, Bank pobiera odsetki określone w ust. 2 od całości zadłużenia przeterminowanego (kapitału przeterminowanego, odsetek należnych bankowi prowizji i opłat bankowych). Regulacja ta jest w szczególności zgodna z art. 359 § 2(1) kc.

Kwota dochodzona w przedmiotowej sprawie została jednak przez stronę powodową policzona w sposób błędny i niezgodny z postanowieniami umowy. Według zacytowanego par 26 pkt 3 umowy k. 45 odsetki karne mogły zostać naliczone od całości zadłużenia przeterminowanego od momentu złożenia w sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez bank (...) lub od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę. Tymczasem jak wynika z zestawienia przedłożonego przez stronę powodową k. 103 odsetki karne od całości zadłużenia policzyła od dnia 18.01.2010 r, mimo, że wydany przez nią (...) nie został opatrzony klauzulą wykonalności i przed 11.06.2013 rokiem nie wniesiono sprawy sądowej o zapłatę z tej umowy.

Wobec rozbieżności w pismach strony powodowej co do kwoty zadłużania pozwanych oraz ostatecznym przyznaniem, że wyliczenie załączone do pozwu zawiera błędne kwoty wyliczonych odsetek Sąd dopuścił na wniosek pozwanego J. Ś. (1) i małoletniej P. Ś. opinię z zakresu rachunkowości na okoliczność ustalenia wysokości należności strony powodowej względem pozwanych z umowy kredytowej (...). Biegła T. P. (2) w swojej opinii obliczyła osobno kwoty wymagalne na dzień wypowiedzenia umowy tj. 18.01.2010 roku kwoty kapitału pozostałego do spłaty, kwoty niespłaconych odsetek umownych i karnych, bankowe odsetki karne za okres od 18.01.2010 do 10.06.2013 roku z uwzględnieniem postanowień umownych i zastrzeżeń strony powodowej wyrażonych w zarzutach do opinii. Przedstawiła również wymagalne zobowiązania pozwanych na dzień 10.06.2013 roku (dzień przed złożeniem pozwu) z uwzględnieniem spłat dokonanych przez J. Ś. (1). Zadłużenie pozwanych na dzień 10.06.2013 roku według biegłej wynosiło 75.628,56 zł. Wobec żądania przez stronę powodową mniejszej kwoty, po licznych zmianach żądania, ostatecznie wyrażonym w piśmie z dnia 2.06.2015 r. k. 418, częściowych spłatach zadłużenia przez J. Ś. (1) zasądzono kwotę 70.128,39 zł z odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 25.09.2013 do dnia zapłaty. Od dnia wniesienia pozwu tj. 11.06.2013 roku według postanowień umowy kredytowej powódka miała prawo naliczyć odsetki karne od całości zadłużenia przeterminowanego.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w punkcie I sentencji.

Sąd nie podzielił też zarzutu interwenienta ubocznego dotyczącego naruszania przez stronę powodową przy obliczaniu odsetek art. 482§ 2 k.c. Zgodnie z art. 482. § 1 kc od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłuższej sumy. Przepis paragrafu poprzedzającego nie dotyczy pożyczek długoterminowych udzielanych przez instytucje kredytowe - § 2.

Orzecznictwo przyjmuje, że wyjątek określony w art. 482 § 2 k.c. obejmuje długoterminowe stosunki umowne nawiązane z instytucjami kredytowymi. Wprawdzie art. 482 § 2 k.c. stanowi o pożyczkach udzielanych przez te instytucje, niemniej jednak przy jego wykładni nie można nie uwzględnić zmian ustrojowych, w wyniku których kredyt

ograniczony dawniej do jednostek gospodarki uspołecznionej, został upowszechniony i korzystają z niego zarówno podmioty gospodarcze, jak też osoby fizyczne (wyrok SA w Katowicach z dnia 20 listopada 1996 r., I ACr 547/96, Pr. Gosp. 1997, nr 10, s. 52). Dlatego uznaje się, że pojęciem „pożyczka długoterminowa” można objąć również pojęcie „kredytu długoterminowego” z przyczyn natury historycznej (zob. T. Dybowski, A. Pyrzyńska (w:) System..., s. 261; H. Izdebski, M. Małek, Kodeks..., s. 590; M. Pałtynowicz, Konstrukcja prawna..., s. 26; Z. Strus, Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 5 października 1994 r..., poz. 107; tak również wyrok SN z dnia 29 listopada 2001 r., V CKN 603/00, LEX nr 52647, M. Praw. 2002, nr 2, s. 51). Wskazuje się również, na poparcie tego poglądu, że przepis posługuje się terminem „instytucja kredytowa”, tak więc niejako z założenia odnosi się także do kredytów (M. L., Odsetki..., s. 383).

Wobec braku podjęcia obrony przez pełnoletnich pozwanych K. i R. Ś. na zasadzie art. 339 kpc w stosunku do nich wydano wyrok zaoczny.

Kredyt, który razem z J. Ś. (1) zaciągnęła zmarła D. Ś. wchodzi w skład spadku po niej jako pasywa. Pozwani jako spadkobiercy ustawowi po D. Ś. odpowiadają solidarnie za zaciągnięty przez nią dług. Pozwani K., R. i P. w dniu stwierdzenia nabycia spadku byli osobami małoletnimi –postanowienie z dnia 29.04.2011 roku I Ns 2/11 k. 27. Zgodnie z art. 1015 § 2 zd 2 k.c. gdy spadkobiercą jest osoba niemająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Stosownie do powyższego przepisu Sąd ograniczył zatem odpowiedzialność K. Ś., R. Ś. i P. Ś. do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku.

W związku z ograniczeniami przez stronę powodową żądania pozwu w zakresie należności głównej i odsetek Sąd na zasadzie art. 355 § 1 kpc umorzył postępowanie w zakresie kwoty 11,720,07 zł oraz żądania odsetek w wysokości 4 krotności obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 11.06.2013 roku do dnia 24.09.2013 roku, gdyż wyrzeczenie w tym przedmiocie stało się zbędne.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z art. 102 kpc. Wobec przegrania przez pozwanych postępowania w całości Sąd obciążył kosztami reprezentującego J. Ś. (1) pełnomocnika z urzędu SP. Sąd odstąpił w pozostałym zakresie od obciążania pozwanych kosztami postępowania w tym kosztami uciszzonej przez powódkę opłaty od pozwu, kosztami jej zastępstwa prawnego, kosztami przeprowadzonej opinii z uwagi na trudną sytuację materialną pozwanych oraz trudną sytuację rodzinną.

SSO Monika Świerad 7.09.2015 r.